

בעודשי"ת

שבע חיים

דברי תורה

מאת
כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת
כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת האזינו – שבת שובה תשפ"ד

גליון ב' אלפים פ"ח

שנה ל"ט • גליון נ"א

יוצא לאור ע"י
מכון הוצאה לאור "שבע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

מלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת האזינו

שבת שובה תשל"א

- ביאור דברי הרמב"ם בטעם הדבר שהתוקע בשופר גזול יצא ידי חובתו.
- טעם הדבר שמצות תקיעת שופר היא בשמיעה ולא במעשה התקיעה, לרמוז שאין אנו מצטערים בגנוחי וילולי על צרת עצמנו שאותה אנו מקבלים בשמחה, אלא אנו מריעים על חברינו.
- כדי שהצדיקים לא יפעלו לדחוק את הקץ ולמהר את ביאת המשיח נותנים להם מן השמים מדריגות רמות ודיקות עצומה עד שלא ירגישו כמעט את צער הגלות.
- רבי אמנון ממגנצא בזמן הסתלקותו זכה למדריגות רמות מאד שבכוחם חיבר את הפיוט 'ונתנה תוקף', כדי שלא ירגיש בגודל הצער וידחוק את הקץ.
- דרכם של רבותינו תלמידי הבעש"ט זי"ע שיהיה הצדיק יורד מן ההר אל העם להשגיח ולהרגיש בצרת הדור ולהעתיר בעדם.
- השבועה שנשבעו בני ישראל שלא לדחוק את הקץ, אינה בעת האונס, דהא קי"ל שבועות אונסין מותרין. וגם אינה נוהגת אלא בזמן שיש פנאי למחר, דבכהאי גוונא אין לדחוק את הקץ שיכול להיות גם מחר, אבל אם הסכנה קרובה ואין פנאי להמתין, על הצדיקים לעמוד ולהעתיר בעד בני ישראל ולהחיש את קץ הפלאות.
- מצות תקיעת שופר היא בשמיעה ולא במעשה התקיעה להורות שגם הצדיק שאינו מרגיש את חסרון אור השכינה בגלות מחמת שבכל מקום שהוא הולך שכינה עמו, בכל זאת עליו להשמיע את קול השופר המורה על שופרו של משיח עבור פשוטי העם שאינם במדריגה זו.
- הצדיקים יושבי מרום נעלם מהם שפל מצבם של בני ישראל בעולם הזה ולכן אין הם מעוררים רחמים עליהם.
- מערת המכפלה סגורה ומסוגרת וגם קבר רחל שהיה צריך להיות באתגליא נבנה עליו בנין, להורות על גודל ההסתר שמסתירים מן השמים מעיני האבות הקדושים את שפל מעמדם של בני ישראל.
- ענין תקיעת שופר לעורר זכות אבות גם בעת שהאבות עצמם אינם מזכירים את זכותם.
- בדור עקבתא דמשיחא אין לנו על מי להישען ואי אפשר לנו לסמוך על צדיקי קמאי אלא על אבינו שבשמים לבדו.
- התענית בצום גדליה הוא על סילוקם של צדיקים דהיינו על כך שהצדיקים ישני עפר הסתלקו ואין להם עוד קשר אל העולם הזה.
- בזכות שבני ישראל שומעים לקול חכמי התורה ומקבלים על עצמם לציית לדבריהם, מדה כנגד מדה גם הקב"ה שומע בקול צדיקי הדור המבקשים רחמים על בני דורם.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

שנראה מעלת חברינו ולא חסרונם

- סימן לאדם אם הולך בדרך הישרה או שמרמה עצמו ומעשיו אינם מרוצים, שיבדוק אם הוא אוהב ישראל ומליץ טוב עליהם, או שרואה תמיד רק את חלק הרע.
- אדם שמקיים לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, מוכח כי ה' אלקיו עמו, היינו שהוא דבוק בה' ומעשיו רצויים לפניו.
- אברהם אבינו ויצחק אבינו ראו את חלק הטוב בישמעאל ובעשו, ולא חסו עליהם.
- כן היה דרך הצדיקים לראות אך טוב על ישראל וללמד זכות ולהשפיע להם כל צורכם.
- מאמר הבעש"ט הקדוש אודות הדרשנים שהוכיחו את ישראל בדרך של קטרוג.
- אף שלפדה אדומה יש טעם של תבא אמה ותקנח וכו', מ"מ עצם חטא העגל הוא כחוק בלי טעם ואין לנו בו שום השגה, שהיה להורות תשובה, ללמדנו כמה צריכים לדון כל אדם לכף זכות.
- לאחר ימי הדין, ברצות האדם לדעת אם נתקבלה תשובתו, יראה אם יכול לישוב עם כל ישראל בסוכה אחת.
- ברצות האדם לידע אם 'האזינו השמים ואדברה' – שבשמים מאזינים לדברי תורתו ותפילתו, יראה אם 'ותשמע הארץ אמרי פי', שעל הארץ מתחת ובין אנשים הוא מדבר בלשון רכה וכל דבריו יהיו בנחת.

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

בהדרת קודש וברגשי כבוד משגרים אנו בזה בשם כל הקהל הקדוש
ברכות לראש משביר קדם עטרת ראשנו ותפארתנו

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעון קדשו במזל א טובא וגדיא יאה
שמחת הולדת הנינה תחי'

בת לנכדו יקירו הרה"ג ר' יקותיאל יהודה שליט"א

בן בנו הגה"צ מורינו יחזקאל שרגא ברוך שליט"א

רב ואב"ד קרית צאנז נתניה

וחתן חרב"נ כ"ק הגה"צ מורינו אפרים פישל מוטצען שליט"א

גאב"ד קרית הבעש"ט, פתח תקוה

והברכה אחת היא לסב הדגול

הגאווה"צ רבי יצחק אריה ליבוש היילפרין שליט"א

גאב"ד ראדומישראל

בקול צהלה ורינה שפתינו תרננה שיהא רעוא מן קדם ה' אוהב צדיקים ית"ש
שיזכו לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, לתפארת השושילתא דהבא ובית
אבוה"ק, ואך קול ששון וקול שמחה ישמע לעד במעון הקודש, אביה"ד

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת האזינו שבת שובה תשל"א

חובתו שאין בקול משום גזל (ועיי"ש בהשגות הראב"ד מהירושלימי סוכה ג, א).

ואפשר ליישב, דהנה לכאורה מאי שנא לגבי לולב דדרשינן 'ולקחתם לכם' שתהא לקיחה ביד כל אחד ואחד (סוכה מא, ב), ואילו לגבי תקיעת שופר דכתיב גמי יום תרועה יהיה לכם לא דרשינן שתהא תרועה לכל אחד ואחד, אלא אדם יכול לצאת ידי חובתו בתקיעתו של חברו. וצריך לומר החילוק, דלגבי לולב שציוה הכתוב על פעולת הלקיחה 'ולקחתם לכם', שפיר משמע שתהא לקיחה ביד כל אחד ואחד, אבל לגבי שופר שלא נאמר בו 'הריעו לכם' אלא 'יום תרועה יהיה לכם', משמע שאין צורך שכל אחד יעשה בפני עצמו את פעולת התרועה, אלא שיהיה אותו היום לכל אחד יום תרועה, ולכן שפיר יוצא אדם ידי חובתו בשמיעת קול תרועה מחבירו, ועיקר המצוה בשמיעה.

בזה יובן גם מעם הדבר דלא דרשינן 'יום תרועה יהיה לכם' משלכם כמו שדרשו לגבי מצות לולב (ראה סוכה שם ובמפרשים), דאילו היה נאמר 'הריעו לכם' היה במשמעו משלכם, אבל כיון שלא נאמר כי אם 'יום תרועה יהיה לכם'

בתורה"ק (דברים לב, א-ג) האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי. יערוף כמטר לקחי תזל כמל אמרתי בשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב. כי שם ה' אקרא הכו גודל לאלקינו.

נקדים לבאר הכתוב (במדבר כט, א) וכחודש השביעי באחד לחודש מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יום תרועה יהיה לכם. ונראה לומר דהנה מבואר בדברי רבותינו הראשונים (עיי' חינוך מצוה תה ובמנחת חינוך שם; שו"ע או"ח סימן תקפ"ב ובמ"ב שם סק"ב) שמצות תקיעת שופר שאמרה תורה לתקוע בראש השנה, אין המצוה במעשה התקיעה אלא בשמיעת קול שופר. וכן נראה מלשון הרמב"ם (הלכות שופר א, ג) שכתב: שופר הגזול שתקע בו יצא, שאין המצוה אלא בשמיעת הקול אף על פי שלא נגע בו ולא הגביהו השומע, ואין בקול דין גזל, עכ"ל.

וי"ש להבין בלשון הרמב"ם שלכאורה נראה מדבריו שאילו היתה מצות תקיעת שופר בנגיעה ובהגבהת השופר היה שופר הגזול פסול, ורק בהיות שאין מצוה כלל בנגיעה ובהגבהה יצא ידי

אחרים, בהוי"ה כשהקב"ה מתנהג עמדי במדת הרחמים בחינת הוי"ה, אבל תגל נפשי בפני עצמה באלקי, כשהקב"ה מתנהג עמי במדת הדין בחינת אלקים, כי לא אוכל לשמח או אחרים שישמחו ברעה הבאה עלי.

לפי דרכנו יתפרש הכתוב 'יום תרועה יהיה לכם', דהנה פירשו חז"ל (ראש השנה לג, ב) עניין תרועה גנחוי וגלולי יליל, ולכאורה יפלא גניחה ויללה זו מה היא עושה, הרי חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה ולקבל יסורים בשמחה, כפי שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיח, כא) אודך כי עניתני ותהי לי לישועה (עיין בפירוש המלבי"ם שם).

אלא שבאמת אין אנו מרעים בגנחוי וילולי על צרת עצמנו שאותה אנו מקבלים באהבה, אלא אנו נאנחים ומיללים על צרת חבירינו. אני כשלעצמי הנני מודה להשי"ת על כל הטובות שגמלני עד כה, ועל כל נשימה ונשימה אני מהלל לפניו יתברך שמו (עיין בראשית רבה ד, יא), אילו פיננו מלא שירה כים ולשוננו רנה כהמון גליו וגו' אין אנחנו מספיקים להודות ולהלל לפני השי"ת. אלא שהנני גונח ומיילל על צרת חברי. וזהו יום תרועה בגנחוי וילולי יהיה לכם בשביל הציבור והכלל, ולא על צרות כל אחד לעצמו שאותם עלינו לקבל בשמחה.

ועל כן אמרה תורה שתהא מצות תקיעת שופר בשמיעה דייקא, להורות שישמע האדם אך אני נאנח, שאני גונח ומיילל לא עלי כלל אלא כל אנחותי הם אך ורק על צרות חבירי.

למדנו שגדר המצוה היא שמיעת קול תרועה מבר חיובא, ואי אפשר למעט גזול.

זהו המכוון בלשון הרמב"ם 'שופר הגזול שתקע בו יצא, שאין המצוה אלא בשמיעת הקול אף על פי שלא נגע בו ולא הגבירו השומע, ואין בקול דין גול', דכיון שהמצוה אינה אלא בשמיעת הקול ואין מצות תרועה לכל אחד ואחד כמו לגבי לולב, דכתיב 'יום תרועה יהיה לכם' ולא כתיב 'הריעו לכם', משום הכי לא מסתברא למעט שופר הגזול שהרי אין בקול משום גול.

*

בענין זה יש לנו להבין בטעם הדבר שנשתנית מצות תקיעת שופר שתהיה מצוותה בשמיעה ולא במעשה התרועה. ויתכן לומר, כי הנה אמרו חז"ל (ברכות נה, א) חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ומודעת זאת כי אלה הדברים אמורים כל אחד כלפי עצמו שיצדיק עליו דין שמים בשמחה, אבל ברעה הנוגעת לחבירו אין מן הראוי שיקבל את צערו של חבירו בשמחה. וכפי שפירשו בספרים הקדושים (עיין בוצינא דנהורא להרה"ק רבי ברוך ממע"ב ז"ע, ישעיה שם) את דבר הכתוב (ישעיה סא, י) שוש אשיש בה' תגל נפשי באלקי, כי כשהשי"ת מתנהג עמדי במדת הרחמים אזי בכוחי לשמח גם אחרים בשמחתי, אבל כשח"ו מתנהג עמדי במדת הדין, הגם שאני כשלעצמי שמח ומברך על הרעה כשם שאני מברך על הטובה, לא אוכל לשמח בכך אחרים. וזהו, שוש לשמח בעצמי, וגם אשיש, לשמח

של הגה"ק רבי אריה לייבוש מטארניגראד זי"ע, אביו של זקה"ק מצאנו זי"ע 'היה דבוק ביוצרו כל היום'. ואין כוונת הדברים בזה שקיים בעצמו 'שוית' ה' לנגדי תמיד', שלמדריגה זו זכו קמנים הרבה ממנו, אלא שהיה עולה ומתעלה בעולמות העליונים.

כיוצא בזה מסופר על הגה"ק רבי נתן אדלר זי"ע שאמר פעם, שלא בכדי אומרים על אנשי פולין שאינם בעלי דרך ארץ, שהרי בכל פעם שהנני עולה למעלה לגן עדן הנני רואה שם את האחים הקדושים הרבי ר' אלימלך זי"ע והרבי ר' זושא זי"ע מפולין שהם כבר הקדימוני לבוא שם, ופעם אחת הזורתי ועליתי לעולמות העליונים מיד בעת פתיחת השערים, ובכל זאת בהיכנסי לשם כבר מצאתי את הרבי ר' אלימלך ואת הרבי ר' זושא.

צדיקים אלו בהיות שהיו כל כך דבוקים בהש"ת לא הרגישו כל כך בצער הגלות, כפי ששמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע, שפעם כשהגיע לצאנו הרה"ק רבי יוסף מניישמאט זי"ע המכונה 'גוטער איד' (בנו של הרה"ק בעל מאור ושמש זי"ע, שהיה עוד אצל הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע ולעת זקנותו נסע אל זקה"ק מצאנו זי"ע), נתאספו אנשים כאכסנייתו לכבודו, ואמר בתוך אחד השיחים, שאצל רבינו הקדוש מלובלין זי"ע ישבו ארבע מאות כפריים (דארפ"ס אידען) בעלי רוח הקודש בהירים (קלארע בעלי רוח הקודש). נענה אחד מהנוכחים ושאל, אם היו שם גדולים כאלו מדוע לא פעלו להחיש את ביאת המשיח, ויען לו הרה"ק: כשהיינו אצל הרבי מלובלין

בזה נראה לומר בביאור הכתוב (תהלים פא, ד-ה) תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו, כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, על פי מה שהבא זקה"ק זי"ע בישמח משה (פרשת ויחי, עה"פ ויחי יעקב ד"ה ונקדים עוד; וע"ע בספה"ק תולדות יעקב יוסף, פרשת שמות, בד"ה ובוה יובן בשם הכעש"ט) דיעקב מורה על הגוף וישראל מורה על הנשמה עיי"ש. וזה הרמוז, תקעו בחודש שופר בלשון נוכח, שמשמעו שכל אחד יתקע לעצמו, ומקשה הכתוב הרי בכסה ליום חגנו, התורה כיסתה ולא אמרה שיתקע כל אחד לעצמו אלא 'יום תרועה יהיה לכם' שהמצוה בשמיעה. ומתרגן, כי חק, ציווי התקיעה על כל אחד לישראל הוא, היינו לכל הנוגע אל הנשמה בחינת ישראל, על כך יצטער כל אחד לעצמו בנגוחי וילולי על אשר חיסר בעבודת הש"ת ותיקון נשמתו. אבל משפט לאלקי יעקב, לגבי הדברים הנוגעים לגוף בבחינת יעקב, על כך אמרה תורה 'יום תרועה יהיה לכם' שהמצוה בשמיעה, שכל אחד יצטער רק בצרת חבירו ולא בצרת עצמו, והבן. וחסר קצתו

*

באופן אחר נראה לומר, כי הנה רבותינו הצדיקים זי"ע בהיותם דבוקים ביוצרים לא הרגישו כל כך בצער הגלות, שהרי היו משוכני מרום ויושבים בעולמות העליונים. כפי ששמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע, ששמע פעם מפי זקה"ק מצאנו זי"ע שאמר על הרה"ק רבי יצחק אייזיק מוידמשויב זי"ע 'ער יציט דאך אין הימל אַ גאנצן טאג' [הוא הרי יושב בשמים כל היום]. וכן כתוב על מצבתו

שמצב הדור פוחת והולך, כך בהכרח לתת לצדיקים מדריגות יותר גדולות.

אִתָּא בספר עשרה מאמרות להרמ"ע

מפאנו (עיין מאמר אם כל חי, חלק ג סימן כג), שאליהו הנביא מקריב גם בעת הגלות בכל יום ב' תמידין, וכתב זק"ק זי"ע בייטב לב (פרשת אמור, ד"ה וממנו נקח) שפעם אחת אחר שסיים זק"ק בעל ישמח משה זי"ע את תפילת שמונה עשרה, עלה בלבו להתפלל לראות הדבר הנ"ל האמור בעשרה מאמרות, ועם לבבו אמר אולי קיימא לי שעתא ואזכה לראותו, ותיכף התפלל על זה, ומילא ה' את שאלתו, וראה עין בעין את אליהו מלובש בכגדי כהונה עומד ומקריב התמיד כסדרו, ודברים הללו נודעו לרבים, עכ"ל. וכיוצא בזה אמר זק"ק מצאנו זי"ע, שגם היום בעת הגלות אליהו הנביא מקריב קרבן פסח ומביא ממנו לצדיקי הדור שיאכלו ממנו (ראה שפע חיים דרשות חרש"י תשמ"ג, פרשת צו). ולזה אנו אומרים בתפילה, ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנחנו יכולים לעלות וליראות ולעשות חובותינו בבית בחירתך, 'אנחנו' דייקא, אבל צדיקי הדור עולים לרגל גם בזמן הזה.

ובאמור הכל בכדי שצדיקי הדור לא ירגישו את גודל צער הגלות

ולא ידחקו את הקץ, ומסיבה זו נותנים להם מן השמים מדריגות רמות להיות דבוקים כל היום בעולמות העליונים לכל ירגישו שום חסרון. וכפי המסופר על זק"ק מצאנו זי"ע, שפעם אחת בהיותו יושב בסעודה שלישית החל להשתעל, ורצה אחד להקריב לפניו כוס תה, נענה

לא ידענו ולא הרגשנו כל כך את החסרון (מיר האבען נישט געוויסט אז ס'פעלט אויס).

בוודאי יש בזה סודות וענינים עמוקים, אבל על פי פשט נראה שכיון שהיו האבות והצדיקים הקדושים דבוקים בבוראם כל היום וכל הלילה ללא הפסק, לא הרגישו מה חסר לכלל ישראל, כי אם היו מרגישים שחסר להם מלך המשיח לא היו שקמים ופועלים להחיש ביאתו ולא היו נותנים שניוותר בגלות.

וכבר אמרו חז"ל (סוכה מה, ב) לא פחות עלמא מתלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכניה בכל יום, ובירושלמי (עבודה זרה ב, א) אין העולם יכול להיות פחות משלשים צדיקים כאבינו אברהם עיי"ש. וצדיקים אלו בכוחם להחיש את ביאת משיח צדקנו. אולם בהיות שעדיין לא עלה רצון לפני השי"ת להביא את משיח צדקנו, על כן השי"ת מעלה אותם לעולמות העליונים והמה מטיילים מעולם לעולם, ונותנים להם את הכל, והם יושבים בגן עדן ונהנים מזיו השכינה, כדי שלא ירגישו בגודל צער הגלות ולא ימהרו את ביאת המשיח. וכפי שאמר פעם הרה"ק מאפאנו זי"ע במוצאי יום הכיפורים, היינו היום בכל המקומות שהיה הכהן גדול מהלך בהם ביום הכיפורים, עשינו את כל הפעולות שעשה הכהן גדול וכיווננו את כל הכוונות שכיוון, ולא היה חסר לנו כי אם הקרבן בידים, עכ"ק. ולכן כדי שלא יפעלו אלו הצדיקים להביא את משיח צדקנו, נותנים להם מן השמים מדריגות גדולות שלא יחסר להם דבר, וככל

זקה"ק זי"ע ואמר: בעולם האצילות אין שותים תה.

*

בדברינו יובן ענין המעשה שהובא
 באור זרוע (הלכות ראש השנה סימן רעו) ונדפס במחזורים, וזה לשונו: מעשה ברבי אמנון ממגנצא שהיה גדול הדור ועשיר ומיוחס ויפה תואר ויפה מראה, והחלו השרים וההגמון לבקש ממנו שיהפך לדתם, וימאן לשמוע להם. ויהי כדברם אליו יום יום ולא שמע להם ויפצר בו ההגמון, ויהי כהיום בהחזיקם עליו ויאמר, חפץ אני להוועץ ולחשוב על הדבר עד שלשה ימים, וכדי לדחותם מעליו אמר כן. ויהי אך יצוא יצא מאת פני ההגמון שם הדבר ללבו על אשר ככה יצא מפיו לשון ספק שהיה צריך שום עצה ומחשבה לכפור באלקים חיים, ויבוא אל ביתו ולא אבה לאכול ולשתות ונחלה, ויבואו כל קרוביו ואוהביו לנחמו וימאן להתנחם כי אמר ארד אל ניבי אבל שאולה, ויבך ויתעצב אל לבו.

ויהי ביום השלישי בהיותו כואב ודואג וישלח ההגמון אחריו, ויאמר לא אלך. ויוסף עוד הצר שלוח שרים רבים ונכבדים מאלה, וימאן ללכת אליו. ויאמר ההגמון מהרו את אמנון להביאו בעל כרחו, וימהרו ויביאו אותו, ויאמר לו מה זאת אמנון למה לא באת אלי למועד אשר יעדת לי להוועץ ולהשיב לי דבר ולעשות את בקשתי. ויען ויאמר אמנון, אני את משפטי אחרוני, כי הלשון אשר דבר ותכוב לך דינה לחתכה, כי חפץ היה רבי אמנון לקדש את ה' על אשר דבר ככה. ויען ההגמון ויאמר, לא כי

הלשון לא אחתוך כי היטב דברה, אלא הרגלים אשר לא באו למועד אשר דברת אלי אקציץ, ואת יתר הגוף אייסר. ויצו הצורך ויקצצו את פרקי אצבעות ידיו ורגליו, ועל כל פרק ופרק היו שואלין לו, התחפוץ עוד אמנון להפך לאמונתנו, ויאמר לא. ויהי ככלותם לקציץ צוה הרשע להשכיב את רבי אמנון במגן אחד וכל פרקי אצבעותיו בצידו וישלחהו לביתו. הכי נקרא שמו רבי אמנון כי האמין בא-ל חי וסבל על אמונתו יסורין קשין מאהבה רק על הדבר שיצא מפיו.

אחר הדברים האלו קרב מועד והגיע
 ראש השנה, ביקש מקרוביו לשאת אותו לבית הכנסת עם כל פרקי אצבעותיו המלוחים ולהשכיבו אצל שליח ציבור, ויעשו כן. ויהי כאשר הגיע שליח ציבור לומר הקדושה 'חיות אשר הנה', אמר לו רבי אמנון, אמתן מעט ואקדש את השם הגדול. ויען בקול רם 'ובכן לך תעלה קדושה' כלומר שקדשתי את שמך על מלכותך ויחודך ואחר כך אמר 'ונתנה תוקף קדושת היום', ואמר 'אמת כי אתה דיין ומוכיח' כדי להצדיק עליו את הדין שיעלו לפניו אותן פרקי ידיו ורגליו וכן כל הענין, והזכיר 'חיותם יד כל אדם בו ותפקוד נפש כל חי' שכך נגזר עליו בראש השנה. וכשגמר כל הסילוק נסתלק ונעלם מן העולם לעין כל ואיננו כי לקח אותו אלקים, ועליו נאמר מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'.

אחר הדברים והאמת אשר הועלה רבי
 אמנון ונתבקש בישיבה של מעלה, ביום השלישי לטהרתו נראה במראות הלילה לרבנא קלונימוס בן רבנא משולם

את גודל החסרון ואת גודל צער הגלות של בני ישראל.

*

ברם דרכו של הבעש"ט הקדוש זי"ע היתה שיהיה הצדיק בבחינת (שמות יט, יד) וירד משה מן ההר אל העם, להרגיש בצערם של ישראל.

במו שכתב בספה"ק גועם אלימלך (פרשת נשא, ד"ה ולבני קהת) בכיבור מה שאמרו חז"ל (יומא כב, ב) מפני מה לא נמשכה מלכותו של שאול מפני שלא נמצא בו שום דופי. וז"ל, ותמוה אדרבה בשביל שלא היה בו שום דופי היה טוב שימשך עדי עד. ונראה, כי בנמרא (נזיר כג ב) איתא גדולה עבירה לשמה, וקשה מה זה שייכות אצל עבירה לשמה, וכי מי צוה לעשות עבירה שיהא שייך אצלה לשמה. אבל נראה דהאמת הוא כך, דהנה כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לא בראו כי אם להטיב לברואיו על ידי השפעות השפע מעילא לתתא, אלא שלוה צריך התערותא דלתתא על ידי מוין נוקבין, וזה היה הכיוון בנתינת התורה לישראל ובנסים ונפלאות שעשה עמנו כדי שנאמין בו יתברך באהבה ויראה ונוכל לקבל טובותיו השפעה העליונה.

נמצא השפע אינו כי אם על ידי הצדיק המשפיע, והצדיק אשר הוא רוצה להשפיע לבני אדם צריך הוא לדבק עצמו עמהם כדי להשפיע כל דבר הצורך לטובתם, כי מי שרוצה לעשות איזה טובה להבירו אינו יכול לעשות לו הטובה בשלימות כי אם על ידי שידבק עמו באחדות גמור, ואם כן הצדיק צריך

בן רבנא קלונימוס בן רבנא משה בן רבנא קלונימוס ולימד לו את הפיוט ההוא 'ונתנה תוקף קדושת היום' ויצו עליו לשלוח אותו בכל תפוצות הגולה להיות לו עד וזכרון, ויעש הגאון בן. עכ"ל.

ובעינינו יפלא איך יתכן לאיש מיוסר ביסורים אשר פרקי אצבעות ידיו ורגליו נחתכו ממנו, שתהא דעתו צלולה ומיושבת לייסד פיוט נשגב כזה אשר כל בית ישראל שופכים בו לב כמים לפני הקב"ה. ובוודאי אין לנו השגה אלו מראות עליונות ראה באותה שעה, באיזה עולם היה, ואלו השגות השיג.

אלא הענין בזה, כי הדבר ברור שאילו באותה שעה שמסר רבי אמנון נפשו על קדושת השם ביסורים קשים ומרים היה מבקש מאת השי"ת לעשות נקמה בגויים, היה משיח צדקנו בא תיכף ומיד בלי ספק. על כן קודם סילוקו העלוהו מן השמים למדריוגת גדולות ורמות עד שלא הרגיש כלל בחסרון אבריו כי היה כולו בעולמות העליונים, כמדריגת רבי עקיבא שהיו סורקין בשרו במסרקות של ברזל והיה דבק בקונו בקריאת שמע (ברכות סא, ב), והתקיים בצדיקים אלו (שם יז, א) עולמך תראה בחיך, שזכו לחיי עולם הבא עוד בהיותם בעולם הזה, וכך לא ביקשו ולא פעלו לדחוק את הקץ.

כך נמשך הדבר בעוונותינו הרבים זה כבר י"ט מאות שנה, שמן השמים מעלים את הצדיקים למעלה מעלה בעולמות עליונים עד שאין הם מרגישים

(תהלים לו, ז) אדם ובהמה תושיע ה', בני אדם הדומין לבהמה (עיון חולין ה, א ובסוגיא שם), גם עליהם יעתיר. ועל אף שהצדיקים כשלעצמם אין חסר להם לא בית המקדש ולא התגלות השכינה, שהרי כל מקום שבו הם נמצאים הוא הוא קודש הקדשים בבחינת בין הברים, בכל זאת עליהם לרדת לראות מה חסר להמון העם. כפי שמצינו במשה רבינו ע"ה, כשאמר לו הקב"ה (שמות לב, י) ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול, אמר לו משה רבינו (שם לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ולא היה חפץ בקיום הבטחת 'ואעשה אותך לגוי גדול' ובלבד שיראה בנחמת ישראל. ועשה השי"ת את בקשתו, וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו (שם יד).

וכבר אמרתי על דבר מה שאמרו בנמרא (כתובות קיא, א) שהקב"ה השביע את ישראל בשלש שבועות, ואחת מהן שלא ידחקו את הקץ. כי אף שאכן באנו בכרית השבועה, מכל מקום הרי קיימא לן (גדרים כה, א) דשבועת אונם מותרת, ונודרין להרגין וחרמין, ובעת שבני ישראל נמצאים בצרה גדולה מוטל על הצדיקים הקדושים לעלות לשמי השמים ולהתייצב לפני כסא הכבוד ולבקש מאת השי"ת בכל כוחם עבור עם בני ישראל, כדבר שנאמר (ירמיה לא, יד) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו.

ועתה נראה לי לפרש, דשבועת שלא ידחקו את הקץ היא ככהאי גוונא

לדבק עצמו בכל ישראל כדי להטיב להם. ואיך הוא עושה עם הבעל עבירה חלילה, הלא אף שהוא בעל עבירה אף על פי כן צריך להשפעה ולחיות, ואיך יתקשר הצדיק עמו, לזה אמרה הגמרא גדולה עבירה לשמה, שהצדיק עושה גם כן איזה עבירה אלא שהיא לשמה, ועל ידי זה יכול להתקשר עם הבעל עבירה גם כן ויטיב לו גם כן.

וענין עבירה לשמה הוא כך, כמו אצל שאול דכתיב (שמואל א' טו, ה) וירב בנחל, ודרשו (יומא כב, ב) שרב על עסקי נחל אם על נפש אחת וכו' בהמה מה חטאה, והיה נראה לו זה שיהרוג הבהמות של עמלק עבירה גדולה. אבל אם היה יכול לעשות עבירה לשמה היה עושה והורג את הבהמות גם כן, כיון שצוה המקום ברוך הוא מה לך שגראה לך עבירה יהיה עבירה לשמה, אלא שמרוב צדקותיו שלא היה בו שום דופי לא היה יכול לעשות אפילו עבירה לשמה, וממילא כיון שלא היה יכול לעשות עבירה לשמה לא היה יכול להתחבר עם הבעל עבירה להמשיך עליהם השפעה, כי במה היה דבוק עמהם, והמלך צריך להטיב לכל ישראל לכולם שוין אפילו לבעלי עבירה חס וחלילה. והוה שאמרו מפני מה לא נמשכה וכו' מפני שלא היה בו שום דופי ולא היה בידו להטיב לכולם וכו"ל. עכ"ל עיי"ש.

הרי שהצדיק מנהיג הדור מלבד שעליו להיות דבוק בהשי"ת, עליו להרגיש גם את צרת הדור ולדעת על מה מוטל עליו להעתיר בעד בני ישראל צאן קדשים, אפילו על אלה שהם בבחינת

לעורר רחמים ולתקוע עבור פשוטי העם שאינם משיגים לא אור תורה ולא אור חכמה ולא השגת אלקות, ועבור בני ישראל הנתונים ללעג ולקלס בגויים האובדים בארץ אשור והנחשבים כצאן מבחה.

ולבן מצות תקיעת שופר היא בשמיעה דייקא, לרמוז שהצדיק התוקע בשופר בבחינת חכמה עליונה, עליו להשמיע קול תרועת שופר עבור המון העם השומעים את קול השופר על אף שהוא כשלעצמו אין הדבר חסר לו כל כך.

ועל פי דרכנו נראה לבאר את דבר המסורה (הובא בבעל הטורים ויקרא כג, כד) זכרון ג' פעמים, זכרון תרועה, אין זכרון לראשונים (קהלת א, יא), כי אין זכרון לחכם עם הכסיל (שם ב, טז). הרמז, התורה אמרה זכרון תרועה, להזכיר את זכרונותיהם של ישראל לפני הקב"ה בקול תרועת שופר, על אף כי אין זכרון לחכם עם הכסיל, החכם אינו צריך להיזכר כל כך בקול שופר כמו הכסיל, שהרי גם עתה בעת הגלות הוא נהנה מאור פני מלך חיים, מכל מקום גם עליו לתקוע עבור אלה אשר אין זכרון לראשונים, שנשכח מלבם גודל כבוד ה' שהיה נגלה על בני ישראל בהיות בית המקדש על מכוננו, ואין הם זוכים לאור בנועם זיו השכינה בזמן הזה.

*

באופן אחר נראה לומר בכיבוד המסורה, על פי המסופר על הבעש"ט הקדוש זי"ע, שפעם נסע חתנו הרה"ק רבי יחיאל אשכנזי זי"ע בדרך

שיש פנאי ואין הזמן דוחק, ואפשר שיהיה הקץ למחר, על כך אמרו שלא ידחקו את הקץ וימתינו למחר לישועת ה', אבל כשחרב חדה מונחת על צווארינו ואין עוד פנאי ואפשרות לעכב, על כך אין שבועה שלא לדחוק את הקץ, שהרי אין פנאי להמתין. ובאותה שעה עולים הצדיקים לשמי מעל לפני כסא הכבוד ואומרים כמשה רבינו בשעתו, ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת.

*

בזה ייאמר בטעם הדבר שמצות תקיעת שופר היא בשמיעה, דהנה תקיעת שופר חכמה היא ואינה מלאכה (ראש השנה כג, ב), שמקורה היא מחכמה עליונה, ובאה לעורר את קול תקיעת שופר בעת קץ, כמו שנאמר (ישעיה כו, יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והגדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים, כפי שכתב רבינו סעדיה גאון (הובא באבודרהם, טעמי התקיעות) באחד מעניני התקיעות להזכירנו קיבוץ גדחי ישראל. והנה באמת הצדיקים שאינם אובדים בארץ אשור והם דבקים בה' גם בעת הגלות אינם צריכים כל כך לשמיעת קול שופרו של משיח, אולם האובדים בארץ אשור המה צריכים לשמיעת קול שופרו של משיח.

על כן אמרה תורה 'יום תרועה יהיה לכם', שגם אלו שאין שמיעת קול שופר של משיח צריכה להם כל כך, כי גם עתה בעת הגלות בעולם השפל המה נהנים מזיו השכינה, בכל זאת עליהם

שאמרו לו בשמים ממעל, הלא בוודאי ידעת את הבעל שם טוב, ואם תשמע מחתנו של הבעש"ט שמצב בני ישראל הוא בכי טוב האם תאמין לדבריו. הסכים אברהם אבינו לכך ואכן ירד לעלמא הדין לשאול את פיך על שלום בני ישראל, וכשאתה אמרת לו כי טוב להם לישראל בגלות, נחה דעתו של אברהם אבינו ושב למקומו מבלי להפציר עוד על קירוב הגאולה.

כיוצא בזה שמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע, שבעת ביקורו של זקה"ק מצאנו זי"ע אצל הרה"ק מרוזין זי"ע, כשבאותו הזמן היתה מתוחה גזירה קשה על בני ישראל, בעת עריכת השולחן המהור ליל שבת קודש נתלהב הרה"ק מרוזין מאד ופניו היו כאש להבה, וכל הנוכחים אפפום אימתה ופחדו. לפתע קם הרה"ק מרוזין ופנה אל זקה"ק ואמר, צאנוער רב, הלא הנכם מבית דין של מעלה, הסכימו נא עם מה שאומר כעת, הבעל שם טוב וזקני הרה"ק ר' בעריש [המגיד ממעזריטש זי"ע] יושבים בגן עדן התחתון ושואבים נועם מגן עדן העליון, ואין הם יודעים כלל מה נעשה עם בני ישראל בעולם הזה, הסכימו נא עמדי כי יגרשו אותם מגן עדן ויבואו לראות את הנעשה עם בני ישראל, וזקה"ק החריש ולא ענה מאומה. חזר הרה"ק מרוזין שנית על דבריו, והחריש זקה"ק ולא ענה דבר. עד שבפעם השלישית חזר על דבריו בקול רעש גדול, ואז נענה זקה"ק ואמר, הנני מסכים לכל מה שהרבי אומר, אבל הרבי אמר כן ולא אני. ולמותר לספר כי למחרת ביום ראשון כבר נשמע הקול כי הגזירה נתבטלה.

למרחוק, וקודם נסיעתו אמר לו הבעש"ט, כשאתה נשאל על דבר מה, אל תבהל על פיך להשיב אלא יהיו דבריך בהשכל. רבי יחיאל השתומם על דבר הצינוי ונסע לדרכו. בהיותו בדרך תעה ומצא את עצמו בסבך בתוך יער עבות, ונפלה עליו אימה וחשיכה. לפתע נגלה לעיניו איש זקן בעל הדרת פנים אשר קרב אליו ושאלו, מאין תבוא, ויען לו שבא ממדינת פולין. הוסיף הלה ושאלו, מהו מצבם של בני ישראל הדרים בפולין. נענה רבי יחיאל ואמר, ברוך ה', חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו, השי"ת אינו מניח את עמו ישראל והוא בעזרת כל אחד ואחד ושומר ומציל אותם ברחמיו. תיכף אחר שסיים את דבריו אלו נעלם אותו זקן מנגד עיניו, וגם כל עצי היער נעלמו כלא היו, ומצא את עצמו על דרך המלך שבו נסע תחילה, ועמד משתומם על המחזה.

בשחזור רבי יחיאל ממסעו נכנס אצל חותנו הבעש"ט, ויאמר אליו הבעש"ט, אוי ויי, ראה מה עשית, הלא צווייתך שתכלכל את דבריך בהשכל. דע לך, כי זה זמן רב שאברהם אבינו עומד לפני כסא הכבוד ובוכה ומתחנן שאינו יכול לשאת עוד את צערם של בני ישראל בגלות, אולם הקב"ה מכסה מאברהם את אשר הוא עושה, ומפיים את דעתו ואומר לו, אל תירא אברהם, מצבם של בני ישראל הוא בכי טוב, ואנכי מגן על בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם שלא יאונה להם כל רע. אך אברהם לא קיבל תנחומים אלו ועודנו עומד לפני ה' לזעוק במר לבו על בניו המעונים בצרות ודוחק הגלות. עד

על כך אנו מבקשים מאת השי"ת בעת תקיעת שופר, שאלה הצדיקים ירדו למטה לעלמא הדין ויראו את שפל מצבם של בני ישראל, דוד מלכא משיחא ירד ויראה את שממות ירושלים עיר הקודש איך היא נראית כהיום הזה, והמה יעלו לפני כסא הכבוד ויפילו תחינתם עבור שארית פליטת ישראל.

וזאת תורת המסורה, זכרון תרועה, אנו עומדים ומוזכרים בקול תרועה, יען כי למגינת לב אין זכרון לראשונים, הצדיקים הראשונים יושבי מרום אינם זוכרים את מצבם של בניהם אחריהם, נשכה מלבם לגמרי שישנו עולם הזה עולם גשמי. כי אין זכרון לחכם - אלו אבותינו הצדיקים - עם הכסיל - אלו זרעם אחריהם שהם בבחינת כסיל. או יאמר, אין זכרון לראשונים, הצדיקים הראשונים אינם זוכרים כי אין זכרון לחכם עם הכסיל, ואילו עתה זרעם אחריהם זרע ברכ ה' שהם בבחינת חכם מסתובבים בין הכופרים והמורדים בהשי"ת שהם בבחינת כסיל. ועל כן ההכרח אתנו לעורר זכרון תרועה, להזכיר לצדיקי מרום את קושי הגלות שנמצאים בו זרעם אחריהם.

*

שמעתי מכ"ק אמו"ר זי"ע, שבעת שהשר משה מונטיפיורי ז"ל בנה את הבנין על מצבת קבורת רחל, הרע הדבר בעיני זקה"ק מצאנו זי"ע, באמרו מי אמר לו לעשות כדבר הזה, הרי על פי קבלה (עיין זיה"ק פרשת ויצא, ח"א

הרי שצדיקי מרום השוכנים בשמי מעל לפעמים נעלם מידיעתם מה נעשה עם בני ישראל בעולם הזה. וכפי שאנו רואים כיום הזה אשר לדאבון לב שער מערת המכפלה מקום קבורת אבותינו הקדושים סגור ומסוגר, תחת אשר בכל הדורות היה באפשרות בני ישראל לגשת אל הקודש לשפוך שיח לפני הקב"ה, ועוד כימי הרמב"ן היו באים להתפלל שם, עתה בהיות שאילו היו האבות הקדושים יודעים את גודל הצרות ואת גודל צערם של בני ישראל לא היו מניחים את הדבר בשום אופן, על כן סיבבו מן השמים שתהיה מערת המכפלה סגורה ומסוגרת, ונבנית עליה מלמעלה מומאה גדולה של הישמעאלים בבחינת (תהלים יב, ט) סביב רשעים יתהלכו, אוי לעינים שכך רואות ואוי לאזנים שכך שומעות.

גם בהר הבית מקום בית מקדשנו מקננת היום המומאה, ועולים שם הרשעים והכופרים, ואילו אנו טמאי מתים ועומדים מבחוץ, והשכינה הקדושה יושבת וראשה חפוי, על כן ציון במר תבכה וירושלים תתן קולה. להוציא מלב הרשעים הסבורים לומר כי ידינו רמה, בשעה שלאמיתו של דבר לא היה זמן שבני ישראל היו צריכים לרחמים גדולים כמו בעת הזאת, לבקש מאת השי"ת נחם ה' אלקינו את אבלי ציון ואת אבלי ירושלים. ומסיבה זו עצמה מגעו מן השמים את הבעש"ט הקדוש זי"ע לבוא לארץ ישראל, כי אילו היה קרב ובא אל מקום הקדושה היה פועל את הגאולה השלימה.

*

לכוונה זו שנו חכמים (סוטה מט, א) על דור עקבתא דמשיחא, ואין דורש ואין מבקש ואין שואל על מי לנו להישען על אבינו שבשמים, אין הכוונה 'אין דורש ואין מבקש ואין שואל' על הצדיקים החיים באותו הדור, אלא הכוונה על האבות הקדושים ועל הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה שבכוחם לעורר רחמים על בני ישראל, אלא שמסתירים מהם את הכל, ולכן אין בהם דורש ואין מבקש ואין שואל, ואין לנו על מי להישען אלא על 'אבינו שבשמים', הרמוז, שאפילו בין שוכני שמים אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים לבדו.

על כן אמר הכתוב (דניאל יב, א) והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא, כי גם בדור החורבן עדיין היתה ביד בני ישראל האפשרות להתפלל על קברי האבות, כמו שמבואר במדרשי חז"ל (עיין איכה רבה, פתיחתא כד) שכשחרב בית המקדש הלך ירמיהו הנביא ע"ה על קברי אבות, והיו האבות הקדושים מעוררים רחמים על בני ישראל. ואילו בעקבתא דמשיחא יתכסה כל צערם של ישראל מעיני האבות הקדושים, ומי יאמר לפניו יתברך מה תעשה.

*

לפי דרכנו נראה לבאר את דברי המדרש (ויקרא רבה כט, ג), יהודה ברבי נחמן פתח, עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר (תהלים מז, ו), בשעה שהקדוש ברוך הוא יושב ועולה על כסא דין, ברין הוא עולה, מאי טעם עלה אלקים

קנה, א) צריך להיות קבר רחל באתגליא ולא באתכסיא. ובאמת נודע שאותה השנה שנת תר"א היתה בה התנוצצות אור הגאולה, וכמה צדיקים ובכללם זקה"ק בעל בני יששכר זי"ע הסתלקו באותה שנה כשראו שעדיין לא בא בן ישי. ובאותה השנה בנה השר משה מונטיפיורי את האהל על מצבת קבורת רחל, ותחת שבאותה השנה יתפתחו שערי חכמה (עיין זוה"ק פרשת וירא, ח"א ק"י, א), החלה באותה השנה להתפשט ההשכלה.

הדבר ברור שאילו היתה רחל אמנו ע"ה רואה את אשר נעשה עם בני ישראל לא היתה מניחה, והיתה פועלת להביא את משיח צדקנו, ולבטח לא היתה שוקמת כשעה שנמכחו ששת מיליוני נפשות ישראל, אלא שנבנה האהל ונכסו מקרי בני ישראל מעיניה. כי קודם שנגזרו הדינים הקשים על בני ישראל, היה הכרח להסתיר הכל מעיני האבות הקדושים ומעיני רחל אמנו ע"ה. והגם שאין הדברים מובנים כפשוטם ואין האהל חוצץ בפני ראייתה הרוחנית של רחל אמנו, מכל מקום כבר אמר הכתוב (איוב יט, כו) ומבשרי אחזה אלו-ה, שמן הגשמיים נוכל להתבונן על הרוחניות, והבנין שעל הקבר מרמז על ההסתר שמסתירים מן השמים מעיני רחל אמנו את צרת בני ישראל.

^א זה לשון הזוה"ק שם: ותא חזי דהכי הוא ודאי, בגין דעלמא עלאה כל מלוי באתכסיא ועלמא תתאה כל מלוי באתגליא, בגין כך אתכסיא לאה במערתא דכפלתא ורחל בגלוייא דאורחא, דא בסתרא ודא באתגליא, עיי"ש.

על צאצאינו רחמים, אתה אין לפניך שכחה ואתה זוכר את עקידתו של יצחק, וראה כי עמך העם הזה נמצאים בצרה ובצוקה.

וזהו המכוון בדברי המדרש, בשעה שהקב"ה יושב ועולה לבסא דין בדין הוא עולה, כי אין האבות הקדושים יודעים מצערם של ישראל ואינם מבקשים עליהם רחמים, ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה, ואומרים לפני השי"ת שגם אם אין האבות מזכירים את זכותם אתה זכור לנו את עקידת יצחק בן אברהם, מיד עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים וכו' ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם, והופך עליהם מדת הדין למדת הרחמים, שבראותו שאין מי שיעורר רחמים עליהם, וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפניע (עיי' ישעיה נב, טו), שוב אין הקב"ה ממתין עד שיבואו האבות הקדושים ויעוררו רחמים על ישראל, אלא מיד הוא מעצמו הופך עליהם את מדת הדין למדת הרחמים ומרחם עליהם.

*

על פי דברינו יובן למה נסמך יום צום גדליה בן אחיקם לימי ראש השנה, כי הגה אמרו חז"ל (איכה רבה א, לו) שסילוקן של צדיקים קשה לפני הקב"ה יותר ממאה תוכחות חסר שתיים שבמשנה תורה ומחורבן בית המקדש. ויש להבין דקדוק אמרם 'סילוקן של צדיקים', ולא 'מיתתן של צדיקים'. אלא שאילו גם אם נפטר הצדיק מן העולם מכל מקום לא הסתלק מן העולם ועדיין

בתרועה, ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקדוש ברוך הוא, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים, דכתיב ה' בקול שופר, ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם, והופך עליהם מדת הדין לרחמים, אימתי בחודש השביעי, עכ"ל. ויש לבאר היאך נתהווה התעוררות הרחמים שהקב"ה עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים על ידי קול השופר. וזקה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי תשרי, מאמר ג, אות א) הביא את דברי המדרש והארריך בזה לדרכו עיי"ש.

אלא שאמרו בנמרא (ראש השנה טו, א), אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל, אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני. ע"כ. הענין, כי הגה בזמן שבית המקדש היה קיים היו מזכירים בכל יום את זכות ישני חברון, כמו ששנינו (יומא כה, א) שהיו אומרים האיר פני כל המזרח עד שבחברון, ובירושלמי (שם ג, א. והובא ברש"י שם כה, ב ד"ה ואיבעית אימא) כדי להזכיר זכות אבות מזכירין חברון. ובצר להם היו בני ישראל מתאספים להשתמח על קברי האבות ולא היו זזים משם עד ישקיף וירא ה' משמים.

אולם ברור הזה יושבים האבות הקדושים בגן עדן ומשתעשעים ונהנים מזיו השכינה, ואינם יודעים כלל מה נעשה עם בניהם וזרעם אחריהם. על כן אנו תוקעים בשופר להזכיר עקידתו של יצחק, לרמוז שאף אם אברהם ויצחק שותקים ואינם מזכירים את זכותם לבקש

ושוב אין להם שום קשר אל הנעשה בעולם הזה ואין הם מעוררים רחמים על ישראל. ועל כך ביום צום גדליהו אנו מתענים לא רק על הריגת גדליהו בן אחיקם, אלא על סילוק כל הצדיקים, ועל כך שניתק הקשר שהיה להם עמנו, וזהו חומר תענית צום גדליהו שהוא מדברי קבלה.

*

אשר על כן לעומת ניתוק הקשר מוטל על כל אשר בשם ישראל יכונה לשמוע אל קול חכמי התורה הנמצאים עמנו היום, יפתח בדורו כשמואל בדורו (ראש השנה כה, ב), ומדה כנגד מדה אם אנו נשמע לקול חכמי התורה, גם השי"ת ישמע לקול צדיקי הדור המעוררים רחמים על ישראל.

בזה יש לפרש את דברי המדרש (מדרש משלי פרשה י), שבשעה שהחכם יושב ודורש הקב"ה מוחל ומכפר עוונותיהן של ישראל. כי באותה שעה שהחכם דורש לפני בני ישראל דברי כיבושין, ובני ישראל מתחרטים ומצמצעים על מעשיהם הרעים ומקבלים על עצמם לשמוע אל דברי החכם, אזי גם הקב"ה מתנהג כן עמהם, וגם הוא יתברך שמו שומע לקול החכם ומוחל את עוונותיהם של ישראל, וכשהחכם מסיים את דבריו באמרו 'ובא לציון גואל במהרה בימינו אמן' הקב"ה שומע לדבריו מדה כנגד מדה.

*

לבוונה זו אמר משה רבינו ע"ה, האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ

יש לו קשר וידיעה מן הנעשה בעלמא הדין, לא היה הדבר קשה כל כך, אבל סילוקן של צדיקים, שהצדיק מסתלק לגמרי ומנתק את כל הקשר שהיה לו עם העולם הזה, דבר זה קשה מאד לישראל שאין מי שיעורר רחמים עבורם.

על כן מיד אחר שעבר יום ראש השנה שעמדנו כל היום בתפילה ובתקיעת שופר והפלגנו תחנונינו לפני השי"ת שיזכור לנו ברית אבות, ובכל זאת עדיין בן דוד לא בא, אנו מתענים צום גדליהו בן אחיקם על סילוקם של צדיקים שהסתלקו למעלה ואין הם משגיחים על הנעשה בעלמא הדין, ואין הם מעוררים רחמים על בני ישראל.

יש מכתב קודש מוקה"ק העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע (ראה עשר קדושות, מערכת הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב, מכתב טז) לקהילה אחת אודות שוחט אחד שאסר לאכול משחיטתו, שכתב שם בזה"ל: ידוע תדעו אשר אכתוב ואכתת רגלי אל צדיקי הדור הקרובים והרחוקים, כמו לכבוד מורי ורבי הרב הקדוש המגיד מקאזניץ ומו"ר מורי מלובלין, ומורי מוריני הרב מהרמ"מ מרימנוב, באשר המה תורה לא-ל רבותי מובהקים וכו', ובעזרת השי"ת יש לנו שלוחים לשלוח לגן עדן אל כבוד אדמו"ר מוריני הרב רבי משה ליב מסאסוב ולשאר צדיקים וכו', עכ"ל.

ואילו היו גם לנו שלוחים להודיע את צערנו לצדיקים שוכני עפר, אין ספק שהיו מעוררים רחמים להחיש את גאולתן של ישראל. דא עקא, כי קשה סילוקם של צדיקים, הצדיקים הסתלקו

שאין לעקור את הצומח שלא לצורך. וכפי שהשי"ת מרחם על הצומח כן ירחם השי"ת על כל אחד ואחד מבני ישראל כל מי שיש בו ניצוץ קדוש.

ובעת אשר כי שם ה' אקרא, הנני קורא אל השי"ת שיתקיים הבו גודל לאלקינו, שכל זרע ישראל יתנו גודל לאלקינו, וגם אלה התינוקות שנשבו שאינם יודעים מגדל השי"ת גם הם יתנו כבוד לשמו יתברך, וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יציר כי אתה יצרתו, ובאו האובדים בארץ אשור והנדרחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים.

יעזור השי"ת שנוכה במהרה כהרף עין ממש לישועת ה', והשי"ת ירחם על כל בני ישראל בכל מקומות שהם, כל מי שבשם ישראל יכונה ויש בו ניצוץ קדוש חלק אלוה-ממעל. ותהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת שובע, שנת חיים, שנת גאולה וישועה, שנה שתדבר בה עמים תחתנו (מוסף ליום הכיפורים בסדר העבודה), ולא יעדי עביד שולטן מדבית יהודה (יומא נג, ב), ויתקיים בנו דבר הכתוב (תהלים לג, י) ה' הפיר עצת גויים הניא מחשבות עמים, ויניאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

אמרי פי, הרמוז, אימתי האזינו השמים ואדברה, שבשמי מעל ישמעו לקול דברי, בעת אשר ותשמע הארץ אמרי פי, שכני אדם יושבי חלד ישמעו את אמרי פי. וכאשר בני ישראל בארץ מתחת ישמעו לאמרי פי, אזי גם אם נגזרה עליהם גזירה קשה, יערוף כמטר לקחי, אין עריפה אלא הריגה (עיין ספרי שם; תענית ג, א), שנגזרה גזירת מיתה על ישראל ח"ו, תול כמל אמרתי להגן על בני ישראל בכח התורה בעת אשר כי שם ה' אקרא.

ורמזו הכתוב עוד באמרו יערוף כמטר לקחי תול כמל אמרתי כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב, להורות שגם אם בני ישראל הם ח"ו בשפל המדרגה ערום ועריה (עיין יחזקאל מז, ז) בבחינת צומח מד' חלקי יסודות דומם צומח חי מדבר שהיא ממדרגות הרשעים (עיין ספר הליקוטים, פרשת בראשית פרק א; שער המצוות, פרשת עקב), אף על פי כן אם ילמדו תורה אזי יערוף כמטר לקחי תול כמל אמרתי להרניש את נועם ה' כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב, גם אם הם בבחינת דשא ועשב, כי ככל מצב שיהיו ירחם השי"ת גם עליהם, שהרי רחמיו יתברך הם גם על הצומח, כמו שכתב הרמ"ק (תומר דבורה פרק ג)

לקיים רצון צדיק!

המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת

לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים

נא יפנו מבעוד מועד במלפון: 052-7140042

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

שנראה מעלת חברינו ולא חסרונם

העולם מוגן את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חקה גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה. והוא תמוה כי הלא בהמשך דבריו מביא רש"י מרבי משה הדרשן טעם למצות פרה אדומה, שתבא אמה ותקנה צואת בנה, ואם כן אין זו חקה. ובמדרש (במדבר רבה יט, ג) אמר שלמה על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני (קהלת ג, כג).

וביאר דידוע מפי סופרים וספרים מרבתינו הקדושים תלמידי הבעש"ט הקדוש, דפעמים נדמה לאדם שברך טובה הוא הולך, וכמאמר הכתוב (משלי כא, ב) כל דרך איש ישר בעיניו, ומדמה שהוא לומד ומתפלל כהוגן ושאינו חוטא בחמורות, והוא מרצה מכך. ואולם יתכן מאד שהאדם מרמה עצמו בלא יודעיו, וכל עבודתו אינה עולה לריח ניחוח לבורא כל עולמים ואינה מרצה לפניו, וכך עלולים לחלוף עליו שנתיו מבלי לידע שעבודתו אינה כהוגן, וכאשר יעלה ליתן דין וחשבון יווכח כי ערום ועריה מתורה ומצוות.

בתורה"ק (דברים לב, א-ב) האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי, יערוף כמטר לקחי תול כטל אמרתי.

כבר דקדקו כמה שפתח האזינו בלשון נוכח, והמשיך ותשמע שהוא לשון נסתר, ולכאורה הוה ליה למימר ושמעני ארץ או תאזין שמים. וכן למה לגבי שמים נקט ואדברה לשון דיבור, ולגבי ארץ נקט לשון אמורה.

בבעל הטורים הביא מסורה ג' פעמים לקחי, הכא יערוף כמטר לקחי, ואידך (מלכים א יז, יא) לקחי נא לי פת לחם, ואידך (איוב יא, ד) ותאמר דך לקחי ובר הייתי בעיניך. ויש לבאר הרמז בזה.

מי שעבודתו רצויה רואה רק טוב על בני ישראל

יש לומר בהקדם דברי כ"ק אדמו"ר זי"ע ובתוספת ביאור, על הכתוב בפרשת חקת (במדבר יט, א) זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול וגו', וברש"י לפי שהשמן ואומות

החלק השלילי, אוי זו ראייה מוכחת שנפשו אינה ממוהרה, והוא נעשה חבר לאיש משחית שיוורד ומסמין עולה ומקטרג על ישראל קדושים. ואדם צריך לפשפש היטב במעשיו ולהתחזק במדת אהבת ישראל, לקיים מה שכתב רביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בתפילה קודם התפילה, שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם. ויש לומר בכוננת 'ולא חסרונם', דאף אם יהיו חסרונות לא נראה אותם לנגד עינינו, כי כל מהלך מחשבתנו יהיה לטובה, וכעין שדקדק זק"ה"ק מצאנו זי"ע בפסוק (תהלים קיט, לו) העבר עיני מראות שוא, שלא נאמר העבר שוא מנגד עיני אלא העבר עיני מראות שוא, כלומר שהשוא קיים ועומד לפניו אבל עיניו נתקדשו לבלתי ראותו, עכדה"ק.

בן היה דרך הצדיקים, דבראותם או בשמעם דבר עבירה, היו תיכף מליצים יושר ואומרים שבוודאי היה שונג ולא ידע וכדומה, ובוה קיימו בפועל לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, שאינם רואים שום רעה ושום פגם של חטא ועון על בני א-ל חי, וזה גופא הוכיח שה' אלקינו עמהם. וכאמור שזהו המבחן לאדם הישראלי אם ה' אלקיו עמו או שהוא עבד ליצרו ח"ו וכל מעשי תורתו ותפילתו המה מן השפה ולחוץ. ויש בוה גם ענין של מדה כנגד מדה, דככל שרואה טוב על ישראל ועושה עמהם צדקה וחסד ואוהב כל אחד אהבת נפש, כן הקב"ה רואה בו את חלק הטוב ומלאכי מעלה מליצים בעדו טוב וגומלים עמו חסד מן השמים.

והדרך לאדם לידע שעבודתו אמיתית ומרוצה לפני הקב"ה, הוא על ידי התבוננות במדת אהבת ישראל שיש בו, וכפי שפירשו בספרים הקדושים (דברי אמת, פרשת בלק, ד"ה לא הביט) הכתוב (במדבר נג, כא) לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו וגו', שכאשר האדם מרגיש בקרבו אהבת ישראל ורואה תמיד רק במעלתם ובמעשיהם הטובים לקיים לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, וזה הוכחה כי ה' אלקיו עמו, רצ"ל שהוא דבוק בהקב"ה באמת והוא עובדו עבודה הישרה.

גם כשישנם חסרונות אינו רואה אותם

סימן זה יהא נקוט בידי אדם וזאת יבחן אם יש בו נשמה קדושה ואם רצויים מעשיו בשמים, שיראה אם מרגיש שאוהב כל אדם מישראל כנפשו ממש, שמצטער באמת בצעריו עד דכדוכה של נפש ושמה בשמחתו כאב השמה בשמחת בנו ובהצלחתו, ונהנה כאשר מפארים אותו בפניו. וכן לא ירצה לשמוע שום דבר רע על שום אדם מישראל כאילו היה בנו, וימליץ עליו טוב על כל דבר רע שעושה, שזהו סימן דקדושה ומורה שבפנימיות נפשו שוכנת נשמה אלוקית.

אך בהיפוך רח"ל, כאשר האדם רואה רק רע כל היום ותמיד מענתו בפיו על אחרים שאינם הולכים בדרך טובה וישרה, ובכל פינה שפונה רואה רק את

עבודת הצדיקים לראות תמיד רק את חלק הטוב

אולי יש לומר שזה היה פשר אהבתו של יצחק אבינו לעשו בנו, כדכתיב (בראשית כה, כח) ויאבה יצחק את עישו כי ציד בפיו וגו', אשר זהו פליאה גדולה ונשגבה עד מאוד, כי הלא הו"ל (קידושין יח, א) אמרו על עשו שהיה ישראל מומר, ולאהבה מה זו עושה. וגם מה שפירש רש"י שהיה צד ומרמה את אביו בדברים, הוא בלתי מושג, דאף מי שהוא במדרגה פחותה אחד מני אלף מיצחק אבינו אי אפשר לרמותו. אלא בהכרח שיצחק אבינו היה מסתכל רק במעלותיו של אדם, ואף אצל רשע כעשו היה משתדל למצוא מעלות ודברים טובים, כמו הקפדתו במצות כיבוד אב וכדומה.

מדה זו היתה גם אצל אברהם אבינו, כדמצינו (בראשית כא, יא) שהרע לו על שגרשה שרה את האמה ואת בנה, עד שאמר לו הקב"ה (שם, יב) כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה. כיון שאף על ישמעאל לא חפץ אברהם אבינו לראות ולשמוע כל דבר רע, כי מאז ומעולם היתה זאת הנהגת הצדיקים ההולכים בדרך ה' ודבקים במדותיו של הקב"ה, שלא לראות שום רעה על אדם מישראל, בעוד שאלו שאינם הולכים בדרך ה' הם מחפשים תמיד עלילות וחסרונות על בני ישראל, וסימן הוא שנפרדו מהקדושה.

זאת היתה דרך הבעש"ט הקדוש זי"ע המסורה לנו מדור דור, כל צדיק לפום בחינתו ובאופן הנהגתו, שהחוט המקשר ביניהם הוא לראות טוב על כל

איש ישראל, וכל עבודת הצדיקים היתה להשפיע טובה על ישראל, השפעות רחמים וחסדים, כמו שרואים בספרים הקדושים, זרע קודש ותפארת שלמה ועוד, מי באיתגליא ומי בהסתרה, שכולם שווים לטובה להשפיע אך טוב על בני א-ל חי, להמליץ עליהם זכות קמי שמיא ועל ידי זה להשפיע עליהם חסד ורחמים.

שלא להוכיח באופן שמעורר קטרוג

וידוע מה שכתב בספה"ק תולדות יעקב יוסף (פרשת קדושים, אות ז) ממורו הבעש"ט הקדוש זי"ע על הפסוק (במדבר כא, ו) וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים, דמקרא זה נאמר נגד המוכיחים שאינם ראויים להוכיח והם רואים רק רע על ישראל קדושים, ובדבריהם הם מעוררים קטרוגים עליהם, והם בכחינת נחש הקדמוני, עיי"ש. וידוע שהבעש"ט הקדוש בכה על זה בדמעות שלישי, ובכל מקום שהיו חסידים ואנשי מעשה מתלמידי הבעש"ט לא הניחו זאת. וכמו שהנחש ממית בארס פיו, כן אותם מוכיחים נעשים במאמר פיהם חברים לאיש משחית הוא המקטרג.

בספרים הקדושים (עין רשפי אש, פרשת משפטים ד"ה אל תשת) ביארו הפסוק (שמות כג, א) אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס. תיבת חמ"ס נוטריקון ח'בר ס"מ, כי יהודי שמקטרג ומספר בגנותו של אדם אחר, הריהו נעשה חבר עם הס"מ, ובשעה שהס"מ מקטרג בשמים על בני ישראל, ושומע שיש יהודי בעולם שגם סובר כמוהו, הוא מוען שיש לו עד נוסף שמסייע בעדו.

הבנה והשגה כאשר רואים ענין שלילי על אדם מישראל, ובכל מצב צריכים לדונו לכף זכות.

בזה יתורץ הקושיא למה נחשב מצות פרה אדומה לחוקה אף שיש את הטעם של רבי משה הדרשן תבא אמה ותקנה צואת בנה, כי באמת גם חטא העגל גופא הוא חוק בלי טעם, ואין לנו שום השגה והבנה בענינים אשר שרשם בגבהי מרומים, כפרט אנו בדורותינו עם המוחות הקטנים אין לנו שום יכולת לידע אחר מני אלף מכל הענין.

ולכן השטן ואומות העולם מונין את ישראל לידע מהו טעם המצוה כדי להזכיר את חטא העגל, אבל אנו משיבים להם על חטא העגל גופא שהיא חוקה ואין לנו רשות להרהר אחריה. וזהו לימוד שדרך הטומאה היא לילך רכיל ולחפש חטאים וחסרונות אצל אחרים, בעוד שאצל אדם ירא שמים אין הדרך כן, ואם בא פעם לידו לראות חסרון אצל זולתו, מיד מכין שבוודאי לא השיג הדבר על בוריו, והוא מתעורר בתשובה ומפשפש במעשיו לידע למה אינה ה' לידו כזאת לראות חסרון על אדם מישראל.

זהו שאמר שלמה המלך, על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. כי כאשר חקר ופשפש במצות פרה אדומה שהיא כפרה על חטא העגל, אמר שלא השכיל להבין ולהחכים בענין זה של העגל אשר נסתכב אל בני ישראל במדבר, שאין לנו בו שום השגה. ודלא כדרך השטן ואומות העולם.

הדברים מבהילים, ותסמרנה שערות ראש.

בן איתא בספה"ק אגרא דכלה (פרשת דברים, ד"ה וירצה עוד הב') וזל"ק: המוכיח כשמוכיח את חברו מחויב להוכיחו באופן שלא יעורר קטרוג על הנוכח בהזכירו עוונותיו, והנה הוא מחויב להוכיחו בהשכל שאל הנוכח יהיה במובן דברי קנטורין על אשר לא טוב עשה, ובכדי שלא יתעורר קטרוג יהיו דבריו בהשכל שיהיה במובן מדבריו ללמד עליו זכות לפניו יתברך, וכן שמעתי מצדיקי הדור וחכמי האמת, ושמעתי שהרב הקדוש המגיד המפורסם מוהרי"מ מזלאמשוב זצוק"ל כשהיה דורש והיה מוכיח את העם, היה הופך פניו ואמר, רבוננו של עולם הנה עמך הם שלמים הם וראויים הם, והנה הם חפצים מאוד לעשות רצונך, ומה שאני מקנטר אותם הוא בעבור כבוד שמך שיתאמצו מאד במצותיך וכיוצא בדברים, עכ"ל.

לימוד ממועשה העגל לדון כל יהודי לכף זכות

הרבה יש להעמיק ולהתבונן עד היכן הדברים מגיעים, שסימן הטהרה והקדושה הוא כאשר אין מדברים שום רע על אדם מישראל ורואים על כל אחד רק את המעלות והמדות טובות שיש בו. ואף על חטא העגל של בני ישראל במדבר, שנדמה בפשטות שאין גרוע ממנו, דעד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו (שיר השירים א, יב; שבת פה, ב), כבר אמרו חז"ל (עבודה זרה ד, ב) שהיה להורות תשובה. וזהו לימוד גדול עד כמה אין לנו

הקרובים ואוהבים את הקב"ה קרובים ואוהבים את בני ישראל

בן איתא בחז"ל (מגילה כה, ב), מעשה באדם אחד שהיה קורא למעלה מרכי אליעזר, הודע את ירושלם את תועבותיה (יהוקאל טו, ב), אמר לו עד שאתה בודק בתועבות ירושלים צא ובדוק בתועבות אמך, בדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול. ולכאורה צריך ביאור כי הלא הנביא בעצמו הולך ומונה בתועבות ירושלים, ומה עוולה יש בדבר. אלא שנתכוון רבי אליעזר לומר לו שלא יתיימר להבין אחד מני אלף מכוונת הכתובים שם, שכולם המה תפוחי זהב במשכיות כסף דברים עמוקים וגבוהים מאד מאד שאין להם פשטות כלל, והאדם צריך לידע שאין הדברים כפשוטן, וכיון שההוא בכל זאת קרא כתובים אלו כפי השגתו הגשמית על תועבות וחטאי בני ישראל, הבין רבי אליעזר שאותו אדם בעצמו לקוי ופגום.

עינין זה צריכים לשנן הרבה, כי הוא יסוד גדול בעבודת ה', שיתבונן כל אחד על מעמדו ומצבו ברוחניות על ידי שיבדוק אם רואה תמיד מעלות ישראל ואם מרגיש בקרבו אהבת ישראל, שכואב לו כל צערו של יהודי לא פחות מצערו וכאבו שלו, ואם הוא משתדל לעזור ולסייע אף יותר מכפי יכולתו, שזהו סימן לקדושה. ובהיפוך ח"ו, ככל שמתרחקים מהקב"ה כך רחוקים מבניו, וככל שרחוק מישראל כך רחוק מהקב"ה, כי קוב"ה וישראל חד (וזה"ק, פרשת אחרי, ח"ג דף עג, א), והחכם עיניו בראשו לראות רק את חלק הטוב בבני

ישראל ולא לטמא מוחו ומחשבתו בהרהורים טמאים על בני ישראל, לראותם חוטאים וממרים פי ה', ואזי גם הקב"ה הבט אל עמל לא יוכל ולא הביט און ביעקב.

האחדות בחג הסוכות מורה על טיב מעשינו בימים הקדושים

לבן ניתנה לנו מצות סוכה לאחר ראש השנה ויום הכיפורים, כי בימים קדושים אלו מקבל כל אחד על עצמו קבלות טובות בעבודת ה' ומשתדל לתקן כל אשר חטא ולהתרומם מהחומרות, כל יהודי משתוקק להטיב דרכיו בקבלת עול תורה ומצוות וקרבת אלקים. ברם בכל זאת עלול האדם למעות בדרכיו, ויתכן שיתפלל אדם כל היום ויעסוק בתורה בהתמדה ויאמר בכל יום את ספר התהלים, אבל אם לבו חורש מחשבות און על זולתו, ובכל פנות שפונה הוא רואה רק את חלק הרע בישראל, ותמיד בפיו טענות וקטרוגים על ישראל קדושים, הרי זה הוכחה כי הוא הולך בדרך חשכים.

ואם יחפוץ לידע אם אכן עלו מעשיו השמימה לריח ניחוח לה', המבחן הוא בחג הסוכות, שאמרו חז"ל (סוכה כו, ב) שכל ישראל ראויין לישיב בסוכה אחת, וזה מורה על מדת האחדות בין ישראל, שכן בבית יושב כל אחד לבדו ואילו בסוכה יוצאים לשהות עם הכלל ומתאחדים עמהם. ואם האדם הוא במדרגה כזו שיכול לכלול עצמו עם כל ישראל באחדות גמור ובאהבת לב ונפש, הוברר למפרע שמעשיו בימים

בשמים ממעל מאזינים לקול דיבורי התפילה והתורה שלך והם סלקי לעילא, העצה לזה ותשמע הארץ אמרי פי, בלשון נוכח, היינו שתברוק עצמך כאן למטה בארץ אם שומעים אותך בלשון אמירה רכה, שכל דיבורך עם אחרים הוא בנחת ומתוך עין טובה, ואתה רואה טוב על זולתך ומלמד עליו זכות בכל מצב. דאם אתה מלמד זכות על זולתך ורואה בו את חלק הטוב, אזי גם בשמים ממעל ההנהגה אתך היא באופן כזה.

וְיִזְרְמוּ בַמַּסּוּרָה, וְתֵאמַר זֶךְ לַקְּהִי וְכִרְשִׁי בְעֵינֶיךָ, וְכִרְשִׁי וְתֵאמַר לַהֲקַבֵּה וְכוּ', והיינו תפילה. ובתרגום איתא, ותימר דכי אולפני וכו', שהוא לשון לימוד. והיינו דאם תרצה לראות אם זך לקחך באמת ואם נתקבלו תורתך ותפילתך בשמים לרצון, זה אפשר אם תקפיד בענין יערוף כמטר לקחי תול כמל אמרתי, דאם תהיה כמטר שאינו נוח לכל, רצ"ל שלא תהיה בשלום ושלוחה עם זולתך ותמיד תראה ברעתם ובחסרונותיהם, אזי יקויים ח"ו בחינת אין עריפה אלא לשון הריגה (תענית ז, א), כי תפילותיך לא יעלו למעלה. ורק כאשר תול כמל אמרתי, כמל שכולם שמחים בו כפירוש רש"י, ובאמירה רכה, וכאשר תקיים לקחי נא לי פת לחם, היינו שתרגיש כל כך במכאובם של אחרים עד שתלך ותזון אותם ברוב אהבה ותמלה, אזי תדע שגם בשמים ממעל מתנהגים עמך בדרך של רחמים וחסדים.

ובעידן רעוא דרעין

ש"ק פרשת האזינו תשנ"ז

הנוראים מרוצים, דרך כאשר מתרומם למעלה כזו של אהבת ישראל שלא לדבר סרה ולשון הרע על שום אדם מישראל, אזי ביכלתו לזכות לישיב בצילא דמהימנותא.

וַיְבֹאֵר המדרש (תנחומא, פרשת אמור, אות כב) ולקחתם לכם ביום הראשון (ויקרא כג, ז), וכי ראשון הוא והלא ט"ו יום הוא ואת אמרת ביום הראשון, אלא ראשון הוא לחשבון עוונות. וענין ראשון לחשבון עוונות רומז לחטא הקדמון של אדם הראשון (עין משנת רבי אליעזר, פרשת אמור, ד"ה אי נמו; ביאור זרע אפרים על הפסיקתא, פרשה מג, פסקא ב, אות א), ויש לומר על דרך דברי הבעש"ט הקדוש הנ"ל שזאת היתה קליפת נחש הקדמוני לראות ברעת ישראל, ובחג הסוכות צריכים להתעלות באהבת ישראל ולראות כל אחד מעלות חבריו ולא חסרונם, אשר זהו ראשון לחשבון עוונות, והבן.

אמירה רכה למטה מעורר האזנה למעלה לדיבורי התפילה

זהו שאמר הכתוב בריש פרשתן, האזינו השמים ואדברה, לשון דיבור מורה על עניני רוחניות, כדאיתא במדרש (שמות רבה לה, ד) אין דברים אלא דברי תורה, וכן כתב זקה"ק מוהרצ"א זי"ע בספה"ק אנרא דכלה (פרשת ויגש, ד"ה שם במדרש) דסתם דיבור הוא בלשון הקודש עיי"ש, והיינו דיבורי קדושה. ואמר הכתוב, דכאשר תחפוץ לידע אם

אחד מאנ"ש הי"ו
ברכת גמר חתימה טובה בספרן של צדיקים
לכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
ושיזכה לנהל קהל עדת ישורון בכוחות רעננים ובבריאות השלימות
וכן יהי רצון שיזכה הוא וב"ב שתחל שנה וברכותיה,
שנת ברכה והצלחה בכל אשר יפנו, ושנת גאולה וישועה אכי"ר

הרה"ח ר' מנחם מענדל רייך הי"ו
קרית בעש"ט, פתח תקוה
ברכת גמר חתימה טובה בספרן של צדיקים
לכל עדת הקודש בתוך כל כלל ישראל שיחי' לאוי"ט
וכן יהי רצון שיזכה הוא וב"ב לשנת ברכה והצלחה, שנת גאולה וישועה אכי"ר
ולעילוי נשמת אמו
מרת פרידא גילה ע"ה בת הרה"ח ר' יצחק אייזיק הלפרין ז"ל
ואשת יבלחט"א הרה"ג ר' בן ציון רייך שליט"א
נלב"ע ביום י"ז אדר ב' תשע"ט
תנצב"ה

משפחת קליין הנכבדה הי"ו
לעילוי נשמת הבעל והאב
הרבני החסיד הנכבד
מוה"ר חיים יהודה ב"ר יצחק צבי ז"ל קליין
נלב"ע ביום ט' תשרי, ערב יום הכיפורים, תשס"ו
תנצב"ה

הרה"ג ר' משה ויינגרטן שליט"א
חבר בית דין צדק נתניה, ודומו"צ בבי"ד הגר"נ קרלין זצ"ל בבני ברק
לעילוי נשמות
חמיו הרה"ח ר' יוסף חיים ב"ר עמרם יצחק ז"ל פרידמן
למלאת השנה לפטירתו, ביום י"א תשרי תשפ"ג
וחמותו מרת דינה יענטא ב"ר שלום זליג ע"ה
נלב"ע ביום כ"ב תשרי תשס"ו
תנצב"ה